

LAIŠKAS SLAPTAM DRAUGUI

Kristina Keturakytė, mokyklinės psichologijos magistrė. Pranešimas skaitytas LIPD konferencijoje.

Nuo neatmenamų laikų žmonės rašo laiškus ir juose išreiškia save. Laiškai aktualūs ir šiomis dienomis: kompiuterių pagalba siuntinėjame elektroninius laiškus, mobiliaisiais telefonais - SMS žinutes. Per kelias sekundes galime pasiekti bet kurį adresatą bet kurioje pasaulio vietoje. Svarbu, kad būtų ryšys. Norime bendrauti, būti kartu, pasidalinti savo išgyvenimais, idėjomis...

Dirbdama su mokyklos dienos centro socialiai apleistų vaikų ir paauglių savęs pažinimo grupėmis, pasiūliau jiems parašyti laišką nepažįstamam draugui. Šios akcijos, vėliau mūsų mokykloje išaugusios į narkotikų prevencijos programą „Slaptas draugas“, tikslas - skatinti mokyklos moksleivius bendrauti ir dalintis savo mintimis, išgyvenimais rašant laiškus. Jau antri metai, kai mūsų mokykloje mokiniai susirašinėja tarpusavyje, o taip pat ir su kaimyninių mokyklų moksleiviais. Šią idėją priėmė ir keletas mokyklos mokytojų, tapdami mokinių slaptais draugais.

Idėja laiškais pradėti ir stiprinti bendravimą mokykloje priklauso A.Adlerui (1870-1937), austrų gydytojui ir psichiatrui, pabrėžusiam žmogaus visuomeninę prigimtį ir įgimtą bendrumo (socialinio intereso) jausmo poreikį. Jis teigė, kad kiekvienas žmogus kaip asmenybė turi įgimtą socialinį interesą - siekia augimo, pranašumo, tobulumo ir tai susiję su įgimtu menkavertiškumo jausmu. Menkavertiškumas susiformuoja vaikystėje, kai vaikas nuo pat gimimo jaučiasi esantis silpnėsiu, priklausomas nuo kitų, mažai galintis. Šis jausmas sustiprėja, jei vaikas jaučiasi mažiau sugebantis už bendraamžius. Tai kompensuojama pranašumo siekimu. Žmonės tenkina poreikius bendraudami - vystydami socialinį jausmą. Atskleisti ir sustiprinti visuomeninę žmogaus prigimtį galima susirašinėjant laiškais.

Daugelis vaikų nori turėti vyresnį draugą, tartis su juo, į jį lygiuotis. Siekdami šio tikslo ieškokome vyresnių klasių moksleivių savanorių, į kuriuos galėtų lygiuotis mūsų dienos centro vaikai. Pastarieji dažnai jaučiasi silpnėsiu, mažiau galintys, todėl jiems sunkiau išreikšti save konstruktyviais būdais. Jie siekia savo tikslų netinkamais būdais: dėmesio siekimu, jėgos kova, kerštu, išmoktu bejėgiškumu. Laiškas - tai priemonė bendrauti, išvystyti socialinį interesą, jaustis sugebančiu, svarbiu ir drąsiu. Laiškai lavina mokinių raštingumą ir bendravimo gebėjimus, kantrybę, pareiškumą, kelia rizikos grupės vaikų savigarbą. Laiške galima ne tik rašyti, bet ir piešti, galima jį lankstyti. Savo ranka parašytame laiške vaikai atskleidžia individualybę ir vidinį pasaulį. Laiškas turi išliekamąją vertę. O kur dar teigiamos emocijos gavus laišką, atsakomybė ir pareiga atsakyti į gautus klausimus? Laiškų rašymas jaunesniems draugams skatina savanorius vyresnių klasių moksleivius giliau pažinti save, keisti formalų bendravimą į neformalų. Vyresni moksleiviai atranda, kad kartu su jais mokykloje mokosi ir jų slapti draugai, mažieji „laiškų rašytojai“. Laiškų pagalba užsimezga bendri socialiniai ryšiai.

Mūsų mokykloje susirašinėja per 150 moksleivių: dienos centro mokiniai (1 -6 klasių) su 11-12 klasių mokiniais, lankančiais psichologijos pamokas, 7 klasių mokinių bendravimo grupė su 11 klasių bendravimo grupe, 5, 8 ir 10 klasių moksleiviai, lankantys tikybos ar etikos pamokas. Laiškanešiais mokykloje „dirba“ mokyklos psichologė ir tikybos - etikos mokytoja, mokykloje yra dvi laiškų siuntinėjimo linijos. Mokinių iniciatyva tradiciškai paštas dirba dviejų švenčių - šv.Kalėdų ir šv. Valentino proga, kai rašo ir gauna laiškus dauguma mokyklos moksleivių.

Po trijų ar keturių susirašinėjimo mėnesių visi slapti draugai susirenka į slaptų draugų vakarėlį, kur susipažįsta ir padovanoja vieni kitiems savo rankomis sukurtas dovanėles, kartu žaidžia, šoka. Po šio renginio daugelis „slaptų“ draugų ir toliau bendrauja, netiesioginį bendravimą laiškais pakeisdami asmeniniais kontaktais. Vaikai suranda vienas kitą ilgam laikui. Laiškas - tik impulsas pradėti bendravimą...